

POLITIKA KVALITY ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU

ÚVOD

Působnost Českého statistického úřadu (ČSÚ) spočívá v získávání údajů, vytváření statistických informací o sociálním, ekonomickém, demografickém a ekologickém vývoji České republiky a jejich jednotlivých částí a v poskytování statistických informací a jejich zveřejňování. Součástí působnosti ČSÚ je též zajišťování srovnatelnosti údajů a plnění mezinárodních závazků v oblasti statistiky, kterými je Česká republika vázána. Jedná se o ucelený komplex služeb financovaných z veřejných prostředků, poskytovaných v nejširším veřejném zájmu a sloužících pro účely podpory rozhodovacích procesů na všech úrovních jak v národním, tak i v mezinárodním měřítku.

Státní statistická služba České republiky je nedílnou součástí Evropského statistického systému tvořeného Eurostatem, národními statistickými institucemi a dalšími národními statistickými orgány. Cílem Eurostatu je harmonizace statistických výstupů národních statistických systémů, koordinace koncepcí, metod, softwarových nástrojů, dokumentace, společných pravidel a mj. i zajišťování požadované úrovně kvality evropské statistiky.

Základním dokumentem vytvářejícím právní rámec pro vývoj, vypracovávání a šíření evropské statistiky je Nařízení o evropské statistice. Definuje mj. obecné zásady profesionální nezávislosti, nestrannosti, objektivity, spolehlivosti a důvěrnosti státní statistické služby a efektivitu nákladů spojených s její realizací. Obsahuje popis jednotlivých kritérií kvality a určuje, jakým způsobem budou stanoveny požadavky na kvalitu a na zprávy o kvalitě.

Zajišťování potřebné úrovně kvality státní statistické služby z hlediska statistických výstupů a postupů je nedílnou součástí všech hlavních, řídicích a podpůrných procesů ČSÚ, což je jednoznačně deklarováno ve zveřejněném Závazku kvality ČSÚ. Dále zásady obsažené v Nařízení o evropské statistice specifikuje Kodex evropské statistiky přijatý Výborem pro statistické programy. Společně se zásadami řízení kvality stanovenými v Závazku kvality tvoří Kodex ucelený rámec pro řízení kvality v ČSÚ.

ČSÚ se jednoznačně hlásí k naplňování zásad a neustálému zlepšování řízení kvality prostřednictvím veřejně dostupných dokumentů Závazek kvality a Politika kvality. Tato Politika kvality detailněji popisuje přístupy, postupy a nastavení procesů ČSÚ v oblasti realizace požadavků Kodexu s respektováním základních zásad řízení kvality. Podporuje tak implementaci Strategického plánu ČSÚ a poskytuje rámec pro stanovování cílů kvality.

INSTITUCIONÁLNÍ PROSTŘEDÍ

1. Odborná nezávislost

Odborná nezávislost ČSÚ je garantována zákonem o státní statistické službě, který je zároveň tzv. závazkem důvěryhodnosti statistiky v ČR v souladu s nařízením o evropské statistice. V rámci své činnosti ČSÚ bezpodmínečně dodržuje zásadu odborné nezávislosti na politických nebo jiných správních institucích, stejně tak jako na subjektech soukromého sektoru. Tímto zabezpečuje důvěryhodnost produkovaných statistických výstupů a jejich vysokou uživatelskou hodnotu pro potřeby občanské společnosti.

Mezi základní pilíře odborné nezávislosti ČSÚ patří nestrannost a apolitičnost postavení předsedy, který má vysokou pozici v hierarchii státní správy. Z toho vyplývá vysoká míra samostatnosti ČSÚ při nastavování parametrů kvality statistických procesů a výstupů. Konkrétně se jedná o bezpodmínečné dodržování profesionální etiky a nezávislost při volbě vhodných vědeckých metod, optimálních postupů, způsobů získávání vstupních údajů a organizace statistické práce, alokace dostupných zdrojů a plánování pracovního programu včetně termínů zveřejňování statistických dat.

ČSÚ jako ústřední orgán státní správy aktivně prosazuje princip odborné nezávislosti v rámci vlastní legislativní činnosti a opatření exekutivní povahy, a to vždy v souladu s aktuálními podmínkami vnějšího okolí a s potřebou neustálého zlepšování státní statistické služby. Zpětnou vazbu a příp. podporu činnosti úřadu poskytuje nezávislá Česká statistická rada složená z řad odborníků. Profesionalita, nezávislost, nestrannost, odbornost, objektivita a etické jednání patří mezi klíčové sdílené hodnoty zaměstnanců ČSÚ. Tyto hodnoty jsou komplexně zabudovány v rámci systému interních předpisů a procesů a jsou prosazovány vrcholovým vedením úřadu.

1a. Koordinace a spolupráce

ČSÚ koordinuje státní statistickou službu ČR na základě zákona, který stanovuje jasné podmínky, za kterých mohou další národní statistické orgány rozvíjet, vytvářet a šířit oficiální statistiku. ČSÚ vede a zveřejňuje přehled těchto orgánů. Poskytuje jim metodickou pomoc v podobě plánovaných pravidelných a ad-hoc konzultací prostřednictvím vhodných komunikačních nástrojů. Rovněž vydává národní metodické pokyny pro zajištění kvality v určených významných oblastech. Sleduje a zajišťuje přezkum plnění těchto pokynů pomocí nástrojů sebehodnocení, ale i nezávislého mezinárodního hodnocení kvality (tzv. peer reviews). K tomu má nastaveny potřebné procesy a organizační strukturu.

ČSÚ rovněž vykonává koordinační úlohu v rámci národního statistického systému pomocí řízení procesu přípravy programu statistických zjišťování, optimalizace administrativní zátěže generované statistickými zjišťováními, zajištění ochrany důvěrnosti a vydávání statistických klasifikací a číselníků. Úřad je výlučným kontaktním místem pro Eurostat v otázkách statistiky¹.

V souladu se Strategickým plánem ČSÚ všestranně podporuje, udržuje a rozvíjí efektivní formy spolupráce s dalšími národními statistickými institucemi, orgány Evropského statistického systému, centrálními bankami, akademickými a vědeckými institucemi a dalšími mezinárodními organizacemi, v nichž je ČR členem. Obzvláště preferuje expertní spolupráci tam, kde odborníci ČSÚ mohou nabídnout vlastní vstup či příspěvek, podporuje sdílení a porovnání dat a další rozvojové projekty přispívající ke zvýšení kvality statistik.

Za účelem podpory inovací a neustálého zlepšování má úřad zveřejněnou Politiku řízení změn a má nastavené odpovídající procesy pro vytváření partnerství na národní a mezinárodní úrovni, motivaci zaměstnanců a zajištění financování rozvojových aktivit.

2. Oprávnění ke shromažďování údajů

ČSÚ má jasný právní mandát ke shromažďování údajů pro účely tvorby statistických výstupů v souladu s požadavky uživatelů. Respondenti mohou být v odůvodněných případech právně vázáni k tomu, aby poskytli údaje potřebné k tvorbě statistik. ČSÚ je rovněž oprávněn využívat dostupné administrativní zdroje dat, pokud splňují požadavky na kvalitu, formu a časovou dostupnost údajů. Právní rámec umožňuje ČSÚ inovativně využívat i soukromá data, a to za podpory nástrojů spolupráce a rozvoje legislativy EU. Všechny tyto procesy se řídí velmi striktními pravidly ochrany důvěrnosti statistických údajů a ochrany osobních údajů a zásadami informační a kybernetické bezpečnosti.

V rámci procesu neustálého zlepšování jsou na ČSÚ v souladu se Strategickým plánem kontinuálně realizovány procesy zaměřené na proaktivní vyhledávání nových zdrojů dat a optimalizaci administrativní zátěže. ČSÚ má zpracovanou Politiku řízení změn, která podporuje inovace, a rovněž systém nástrojů jejich financování. Potřebnost realizace zjišťování je pravidelně revidována v rámci každoročního procesu plánování pracovního programu úřadu. Pracovní program je vždy výsledkem posouzení možností optimalizace počtu a rozsahu statistických zjišťování a využití vhodných alternativních zdrojů dat. Vlastníci administrativních zdrojů dat jsou povinni s ČSÚ projednat jejich vznik, změny a zánik. Resorty jsou rovněž povinny hodnotit dopady zamýšlených legislativních změn na státní statistickou službu.

Nedílnou součástí sběru údajů je proces sledování dodržování zpravodajské povinnosti. ČSÚ je oprávněn uložit sankce za její porušení. Na prvním místě je vždy upřednostňována motivace respondentů k plnění zpravodajské povinnosti především formou urgencí, dialogu a konzultací se zdůrazněním celospolečenského významu státní statistické služby. ČSÚ za tímto účelem směřem k respondentům proaktivně komunikuje

¹ S výjimkou vybraných právních aktů, u kterých byla gesce přidělena jiným vnitrostátním orgánům.

význam a přidanou hodnotu poskytovaných údajů, mj. prostřednictvím uživatelsky přívětivého webového portálu, sociálních sítí, kontaktního centra, virtuální poradny (chatbot), publikací a projektů zaměřených na diseminaci dat a zvyšování statistické gramotnosti.

3. Přiměřenost zdrojů

ČSÚ má vlastní rozpočtovou kapitolu v rámci státního rozpočtu. Procesy plánování rozpočtu na následující fiskální rok a systemizace služebních a pracovních míst jsou nedílnou součástí tvorby pracovního programu úřadu. ČSÚ při tom zohledňuje potřeby sběru a produkce statistických dat především v oblastech stanovených požadavky mezinárodních a příp. národních závazků a uživatelů. Objem přidělovaných finančních prostředků každoročně prochází procedurou externího schvalování v rámci rozpočtového procesu.

ČSÚ systematicky optimalizuje způsob organizace a finanční náročnost hlavních, řídicích a podpůrných procesů. Za těmito účely aktivně hledá možnosti úspor a zefektivnění, vždy však se zohledněním požadavků na kvalitu, bezpečnost a řízení rizik. Především s cílem zajištění rozvojové činnosti aktivně využívá dostupné doplňkové zdroje financování, jako jsou nástroje grantové politiky Eurostatu, fondů EU a národních dotačních programů.

Politika lidských zdrojů stanoví jasné zásady a postupy realizace personálních procesů včetně odpovídajících kompetencí vedoucích zaměstnanců. K rozvoji disponibilních lidských zdrojů přispívá efektivní interní komunikace nastavená v souladu s Politikou interní komunikace a systém odborného vzdělávání. Potřebná ICT infrastruktura je zajišťována a rozvíjena v souladu s přijatou Informační koncepcí úřadu.

4. Závazek zajišťování kvality

ČSÚ aktivně usiluje o zajištění potřebných charakteristik institucionálního prostředí, procesů produkce statistických výstupů v souladu s principy Kodexu evropské statistiky. Tyto požadavky jsou komplexně zohledněny v rámci zveřejněného Závazku kvality, této Politiky kvality, Strategického plánu ČSÚ a na ně navazujících ročních pracovních programů úřadu. Jsou implementovány v rámci systému interních předpisů, metodik a další zaměstnancům (a v relevantních případech i veřejnosti) dostupné dokumentace v souladu s politikou komunikace úřadu.

Vrcholové vedení ČSÚ iniciuje a všestranně podporuje implementaci zásad řízení kvality včetně zaměření na uživatele, podpory aktivit v oblasti kvality ze strany středního a nižšího managementu, zajištění angažovanosti a motivovanosti zaměstnanců, zavedení procesního přístupu, řízení rizik, neustálého zlepšování a inovací, podpory rozhodování založeného na faktech a řízení a rozvoje vztahů s dodavateli, uživateli a dalšími producenty oficiální statistiky. Závazek kvality je integrální součástí všech procesů. Je zabezpečován existencí centralizovaného statistického informačního systému, odpovídající dokumentací a vytvořenou organizační strukturou řízení kvality koordinovanou Výborem kvality a zahrnující v sobě příslušné statistické a podpůrné útvary včetně gestorů principů Kodexu evropské statistiky.

Klíčové parametry kvality ČSÚ jsou definovány v souladu s požadavky externích a interních uživatelů. Na strategické úrovni jsou nastaveny, měřeny a vyhodnocovány klíčové ukazatele výkonu a na operativní úrovni jsou nastavovány měřitelné cíle. V úřadu existují formalizované procesy a nástroje sběru, vyhodnocení a zveřejňování dat a zpráv o kvalitě v souladu se specifikami jednotlivých statistik a na základě požadavků příslušných právních předpisů. Proces plánování, sběru, produkce a diseminace statistických výstupů odpovídá etapám standardního PDCA² cyklu včetně stanovení opatření ke zlepšování.

5. Důvěrnost statistických údajů

Bezpečnostní politika ČSÚ stanovuje přísné standardy ochrany důvěrných statistických a osobních údajů. V rámci úřadu existují systém metodické dokumentace a příslušná organizační struktura včetně stanovených garantů aktiv zajišťující bezpečnost a integritu důvěrných údajů. Procesy nakládání s údaji jsou zabezpečeny nástroji fyzické ochrany, prostředky výpočetní techniky, používáním progresivních šifrovacích metod a zařízení, systémů logické ochrany a vhodných postupů logistické správy dat. Způsoby ochrany dat jsou průběžně přezkoumávány a neustále zlepšovány.

² Plan-do-check-act – naplánuj-proved-ověř-jednej.

Proces zveřejňování statistických informací, které vznikly agregací individuálních údajů, je metodicky řízen tak, aby na základě sdružených údajů za více právnických nebo fyzických osob nebylo možné určit nebo zjistit, koho se tato informace týká. Při rozhodování o zveřejnění potenciálně důvěrného údaje má ochrana důvěrnosti poskytovaných dat vždy přednost před samotným zveřejněním. Obdobné standardy jsou používány při posuzování odůvodněnosti a následném poskytování údajů pro účely vědeckého výzkumu.

Důvěrné statistické údaje nesmí být použity pro jiné než statistické účely³. ČSÚ má silný právní mandát odmítnout poskytnutí takových údajů třetím stranám, což také aktivně realizuje a komunikuje veřejnosti. Všichni zaměstnanci úřadu a příp. externí dodavatelé jsou povinni zachovávat mlčenlivost o důvěrných statistických údajích, se kterými se seznámí. Povinnost mlčenlivosti trvá i po skončení zaměstnaneckého poměru nebo příslušných prací. Oblast ochrany dat je nedílnou součástí systému vzdělávání ČSÚ.

6. Nestrannost a objektivita

V souladu s právními předpisy a dalšími normami v oblasti oficiální statistiky, Závazkem kvality, Strategickým plánem, Politikou diseminace a Etickým kodexem ČSÚ soustavně a důsledně dodržuje principy nezávislosti, nestrannosti, odbornosti, objektivity, transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, a to i v případě interakcí s partnery, dodavateli a respondenty. Při tvorbě metodik sběru, zpracování a zveřejňování statistických výstupů ČSÚ využívá nejmodernějších poznatků statistické vědy, nejlepších praktik v oblasti aplikované statistiky a výsledků průzkumů uživatelských požadavků. Metodické postupy jsou dokumentovány, striktně dodržovány a v rámci tvorby pracovního programu jsou také každoročně přezkoumávány s přihlédnutím k potřebám uživatelů a k potenciálním možnostem zlepšování.

ČSÚ s významným předstihem zveřejňuje termíny publikování statistických výstupů na příští rok, a to vždy bez ohledu na politickou či společenskou situaci, která bude v momentě jejich zveřejnění. Dodržování těchto termínů je průběžně kontrolováno. Revize dat jsou plánovány a realizovány v souladu s Politikou revizí, která je veřejným dokumentem. Ke standardním datům ČSÚ mají stejný a bezplatný přístup všichni uživatelé s tím, že je upřednostňován internet jako všeobecně dostupný komunikační kanál. Procedury zveřejnění dat jsou automatizovány.

Produkované statistiky před zveřejněním podléhají nezávislému expertnímu posouzení, analýze a benchmarkingu. Společensky významné a citlivé výstupy jsou projednávány napříč útvary. Relevantní informace o kvalitě jsou součástí příslušných zpráv a metodických vysvětlivek. ČSÚ aktivně komunikuje statistické výstupy a realizuje aktivity v oblasti zvyšování statistické gramotnosti, přičemž zásady komunikace jsou dokumentovány a jsou předmětem školení zaměstnanců. ČSÚ má nastaveny procesy monitoringu využití zveřejněných údajů a způsobu reakce v případě zjištění jejich zavádějící interpretace.

STATISTICKÉ PROCESY

7. Vhodná metodika

Rámec pro tvorbu vhodné metodiky tvoří Závazek kvality, tato Politika kvality a Politika řízení změn. V ČSÚ je vytvořena odpovídající organizační struktura a systém procesů zajišťující tvorbu, rozvoj a implementaci vhodné metodiky v rámci statistických procesů. Metodický systém včetně klasifikací a číselníků vychází z mezinárodních standardů, předpisů a manuálů implementovaných do národního prostředí. ČSÚ se aktivně zapojuje do mezinárodních a národních struktur zaměřených na vývoj, standardizaci a harmonizaci společných metodik a nástrojů.

ČSÚ má systém interní a veřejné metodické dokumentace. Její nedílnou součástí jsou vydané národní metodické pokyny v oblastech organizace státní statistické služby, procesu skládání slibu mlčenlivosti, spolupráce, řízení administrativní zátěže, využití administrativních zdrojů dat, řízení klasifikací a číselníků, sezonního očišťování, ochrany individuálních a osobních údajů, poskytování dat a realizace vzdělávání. Aplikaci vhodné metodiky napomáhá samotná architektura statistického informačního systému, ve kterém se centrálně zpracovává většina statistických úloh. Nedílnou součástí je systém aktuálních statistických registrů. Pro uživatele statistického informačního systému jsou k dispozici potřebná metadata a pracovní manuály.

³ Velmi omezený okruh výjimek stanoví § 17 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.

Proces tvorby metodiky statistické úlohy je dokumentován a vždy je řešen týmem odborníků z oblastí všech relevantních fází produkčního procesu, kteří se spolupodílejí na tvorbě výsledného technického projektu. V rámci ČSÚ existují procesy pravidelného přezkoumávání metodiky přípravy, sběru, zpracování a diseminace. Výstupy soustavně podléhají průběžnému hodnocení a následné konfrontaci s alternativními zdroji dat. Vrcholové vedení ČSÚ aktivně podporuje realizaci externích metodických auditů včetně zapojení uživatelů do těchto aktivit.

Jako klíčový předpoklad kvality výstupů a trvalého zlepšování je vnímán rozvoj kompetencí zaměstnanců ČSÚ. Systém vzdělávání má flexibilní charakter a umožňuje vhodně reagovat na konkrétní potřeby statistických útvarů. Kvalita školení je sledována a vyhodnocována. Zaměstnanci jsou v souladu s Politikou interní komunikace zapojováni do procesů sdílení znalostí. V oblasti vývoje a inovací jsou nastaveny procesy spolupráce s relevantními institucemi včetně akademické a výzkumné sféry.

8. Odpovídající statistické postupy

V ČSÚ existuje organizační struktura, procesy a systém dokumentace zabezpečující prvotní vývoj metodiky, její dokumentaci a následnou realizaci přípravy, sběru a zpracování statistických dat. Architektura statistického informačního systému ČSÚ odpovídá standardnímu modelu statistického procesu (GSBPM). Nedílnou součástí statistického informačního systému je metainformační systém, který pokrývá celý proces od sběru dat po diseminaci. Metodika je v rámci přípravy pracovních programů systematicky přezkoumávána a zlepšována s cílem optimalizace využití zdrojů dat, redukce administrativní zátěže a docílení požadovaných charakteristik kvality výstupů v souladu s požadavky uživatelů. Součástí procesů je hodnocení dostupných indikátorů kvality za předchozí období.

Do přípravy statistických zjišťování ČSÚ aktivně zapojuje představitele významných skupin respondentů, interní a externí experty a v relevantních případech i tazatele, a to v rámci vytvořené kognitivní laboratoře. Návrhy nových výkazů a dotazníků podléhají proceduře pilotního ověřování na omezeném vzorku respondentů. V rámci realizace samotných zjišťování je respondentům k dispozici potřebná metodická dokumentace. Rovněž je poskytována potřebná metodická podpora s využitím široké škály dostupných komunikačních kanálů. Podporu respondentů zajišťují proškolení zaměstnanci.

ČSÚ má nastavené procesy proaktivního vyhledávání, akvizice a adaptace administrativních zdrojů dat pro potřeby tvorby statistiky. Tyto procesy mají prioritní režim a jsou podporovány na úrovni vrcholového vedení. Nové zdroje dat se zavádí zásadně po zevrubné analýze jejich kvality. K tomu existují nastavené procesy, interně vyvinuté techniky a pravidla. Způsob předávání dat a základní požadavky na kvalitu jsou formalizovány v dohodách o spolupráci s vlastníky údajů.

Zpracování administrativních dat je odděleno od zpracování statistických vstupů. V ČSÚ existují jak standardizované, tak i pro jednotlivé administrativní zdroje specifické procedury validace a kontroly jejich kvality. Většina procedur je automatizována. Integrované proměnné z úloh administrativních dat vstupují do produkčního procesu až po jejich validaci a zpracování pro statistické účely. Příslušné procedury a postupy jsou dokumentovány.

9. Přiměřené zatížení respondentů

ČSÚ systematicky realizuje aktivity v oblasti sledování a optimalizace administrativní zátěže respondentů. V rámci ČSÚ je vytvořena příslušná organizační struktura a jsou realizovány odpovídající procesy. Redukce administrativní zátěže respondentů včetně eliminace duplicitního zjišťování údajů má v souladu se Strategickým plánem ČSÚ a politikou snižování administrativní zátěže na vládní úrovni dlouhodobě prioritní charakter.

Každoroční příprava pracovního programu souvisí s opakujícím se přezkoumáním potřeby sběru konkrétních dat, sledováním vzniku alternativních zdrojů dat a posuzováním možností jejich aplikace. Existuje proces proaktivního vyhledávání, analýzy a akvizice administrativních zdrojů dat včetně příslušné dokumentace. Návrh programu rovněž prochází veřejnou oponenturou a připomínkováním na různých stupních legislativního procesu.

Kromě toho ČSÚ za účelem snížení administrativní zátěže využívá zejména menších a středních respondentů, moderní metody praktické statistiky zahrnující např. tvorbu a redukci výběrů, rotaci respondentů, průřezovou koordinaci zjišťování a analýzu možných duplicit. Na úrovni vrcholového vedení ČSÚ jsou podporovány procesy standardizace, elektronizace a sdílení dostupných údajů. Ty údaje, které jsou dostupné z jiných zdrojů, se duplicitně nezjišťují. ČSÚ se aktivně zapojuje do budování propojeného datového fondu na národní úrovni. Dále jsou podporovány aktivity integrace sběru dat přímo do podnikových informačních systémů či implementace elektronických a webových formulářů s respektováním přísných požadavků na důvěrnost.

Respondentům je k dispozici příslušný webový portál obsahující potřebnou metodiku a další informace o způsobech získání metodické podpory. ČSÚ aktivně zjišťuje zpětnou vazbu respondentů, která je vyhodnocována a používána pro zdokonalování procesů přípravy zjišťování a produkce a diseminace statistik. ČSÚ rovněž poskytuje zpětnou vazbu respondentům prostřednictvím vhodných nástrojů externí komunikace.

10. Efektivita využívání zdrojů

Procesy využití dostupných zdrojů jsou nastaveny v souladu s požadavky účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti zakotvenými v příslušných právních předpisech. Efektivita využití zdrojů je průběžně posuzována v souladu s požadavky uživatelů na kvalitu výstupů a s ohledem na zátěž poskytovatelů dat. Alokace zdrojů zejména na vývoj vychází ze stanovených prioritních úkolů coby nedílné součásti pracovního programu. Vrcholové vedení aktivně podporuje procesy přezkumu efektivnosti využívání zdrojů. Výsledkem těchto procesů jsou návrhy optimalizačních a úsporných opatření včetně aktivit v oblasti standardizace a elektronizace a zavedení procesního řízení. Dané aktivity se týkají jak hlavních, tak i řídicích a podpůrných procesů úřadu.

Hospodárnost vynakládání finančních prostředků představující snahu o co nejlepší poměr mezi použitými prostředky a dosaženými výsledky je pravidelně interně i externě posuzována v rámci procesů finančního plánování a tvorby návrhu rozpočtu, sledování čerpání prostředků a navazujícího interního a externího reportingu včetně přípravy státního závěrečného účtu. Nedílnou součástí jsou i procedury předběžné, průběžné a následné řídicí kontroly, posuzování účetní závěrky, přezkum interním auditem a dále pak následná veřejná kontrola prostřednictvím kompetentních orgánů.

Procesy optimalizace lidských zdrojů souvisí s řízením a analýzou nákladů, kvalifikace a fluktuace prostřednictvím personálního informačního systému včetně interního reportingu. Nedílnou součástí je systém hodnocení zaměstnanců včetně hodnocení adaptačního procesu. Cestou zvýšení efektivity v této oblasti je neustálé zvyšování a prohlubování potřebných kompetencí v rámci procesu vzdělávání.

Kvalita interních služeb v oblasti IT je interně hodnocena prostřednictvím provozních údajů informačních systémů včetně help desku a pravidelně externě hodnocena prostřednictvím rámce tzv. IT quality index. Na základě hodnocení dochází k optimalizaci a rozvoji využívání zdrojů v souladu s přijatou Informační koncepcí, strategií elektronizace (Desatero Statistického informačního systému ČSÚ), přijímanými technologickými standardy a expertní činností rady architektů. ČSÚ se aktivně zapojuje do projektů rozvoje eGovernmentu v ČR.

STATISTICKÉ VÝSTUPY

11. Relevance

Strategický plán ČSÚ a Politika řízení změn ČSÚ podporují realizaci projektů zaměřených na zvyšování relevance výstupů úřadu. Úřad usiluje o co nejlepší naplnění požadavků uživatelů, je otevřený zpětné vazbě, námětům a připomínkám. V ČSÚ existuje organizační struktura a jsou zavedeny procesy zjišťování stávajících i potenciálních potřeb uživatelů. Ty probíhají zejména v rámci evropského a národního legislativního procesu, procesu meziresortního připomínkového řízení, realizace metodických auditů a průběžné aktivní a pasivní komunikace s uživateli.

ČSÚ má definovány klíčové uživatelské skupiny a využívá širokou škálu způsobů komunikace s nimi. Pravidelně realizuje anketu spokojenosti uživatelů. Získané informace a zpětná vazba jsou analyzovány, reportovány na různých úrovních managementu a používány v rámci procesů neustálého zlepšování. S klíčovými uživateli jsou uzavírány smlouvy o poskytování dat včetně jejich kvalitativních parametrů.

Požadavky uživatelů jsou zohledňovány v rámci každoroční přípravy pracovního programu. Součástí pracovního programu jsou prioritní rozvojové úkoly, které mají přednost při přidělování finančních a personálních zdrojů. Program statistických zjišťování, coby nedílná součást pracovního programu, je projednáván jak v poradních orgánech včetně České statistické rady, tak i následně s širokým spektrem definovaných skupin především institucionálních uživatelů.

12. Přesnost a spolehlivost

ČSÚ při získávání údajů a zpracování a vyhodnocování statistických informací usiluje o co nejuvěrnější obraz skutečnosti a postupuje tak, aby nedošlo ke zkreslení. S využitím odborných kompetencí zaměstnanců a všech k tomu vhodných vstupních dat zabezpečuje nastavení procesu statistické produkce s požadovanou úrovní přesnosti a spolehlivosti s přihlédnutím k disponibilním zdrojům a k potřebě udržení přiměřené administrativní zátěže.

V rámci produkčního procesu ČSÚ jsou nastaveny procedury validace vstupních dat, kterým je věnováno významné úsilí. Zvláštní pozornost má úplnost dat statisticky významných jednotek. Jsou zavedeny procesy analýzy non-response, jejichž výstupy se využívají v rámci následujících cyklů plánování pracovního programu. Validaci podléhají také průběžné výstupy jednotlivých kroků produkčního procesu. Výběrové i nevýběrové chyby jsou měřeny a procedury k snižování chyb jsou dokumentovány. Využívají se nástroje benchmarkingu výstupů na základě administrativních zdrojů dat, předchozích výstupů a sdílených klíčových proměnných. Jsou realizována expertní hodnocení a projednávání zveřejňovaných dat na různých úrovních řízení i mezi útvary navzájem.

Metodické aspekty produkce statistik jsou interně i externě systematicky posuzovány. Kvalitativní aspekty statistik jsou průběžně sledovány a analyzovány v rámci procesů přípravy, sběru, zpracování a zveřejnění dat. Jsou využívány pro účely tvorby reportů a řízení statistického procesu. Významné aspekty kvality jsou komunikovány vůči uživatelům jak v reakci na požadavky existujících norem, tak i v zájmu zabezpečení potřebných uživatelských vlastností. Je vytvořena a zveřejněna Politika revizí. Revize jsou analyzovány a výstupy těchto analýz jsou využívány pro nastavení produkčních procesů, zdrojů a revizního kalendáře.

13. Včasnost a dochvilnost

ČSÚ plně a bezvýhradně respektuje požadavky na včasnost a dochvilnost statistických výstupů obsažené v nadnárodních a národních právních předpisech a normách. Optimální termíny zveřejnění statistik stanoví vždy v rámci širší diskuse a komplexní analýzy potřeb zájmových skupin. V obecném případě jsou údaje publikovány co nejdříve po skončení referenčního období, vždy však po dosažení kvalitativních parametrů v souladu s potřebami klíčových uživatelů.

ČSÚ má schválenou a zveřejněnou Politiku diseminace. Zveřejňování statistických výstupů probíhá ve standardních pevně daných časech. V úřadu jsou nastaveny procesy plánování a kontroly dodržování termínů zveřejňování výstupů prostřednictvím Katalogu produktů včetně kalendáře, který je monitorován v reálném čase. Dochvilnost je součástí klíčových indikátorů výkonnosti na úrovni Strategického plánu ČSÚ. V rámci neustálého zlepšování jsou pravidelně analyzovány možnosti zkracování a úpravy termínů zveřejnění. Změny v kalendáři mají zcela výjimečný charakter, jsou ohlašovány a vysvětlovány. Příčiny odchylek termínů zveřejnění se analyzují.

ČSÚ zveřejňuje Politiku revizí, která zabezpečuje transparentnost procesů zveřejnění předběžných dat a jejich následných aktualizací. Termíny a rovněž příčiny významných mimořádných revizí jsou vždy označovány v předstihu.

14. Koherence a srovnatelnost

ČSÚ systematicky usiluje o vzájemnou srovnatelnost statistických informací. Zohledňuje při tom silící požadavky na vnitřní, časovou a prostorovou konzistenci a srovnatelnost, a to napříč státní statistickou službou a evropským statistickým systémem. Za tímto účelem aktivně podporuje účast expertů ČSÚ na příslušných aktivitách mezinárodních organizací včetně Eurostatu.

V rámci procesů přípravy sběru, zpracování, produkce a diseminace statistických výstupů jsou nastaveny procedury pro zabezpečení srovnatelnosti dat v určitém časovém období. Koherenci zajišťuje i skutečnost, že všechny kroky produkčního procesu souvisejících statistik jsou realizovány v rámci společného statistického informačního systému včetně odpovídající dokumentace. Pokud je to možné, jsou uplatňovány společné standardy včetně metod pro zpracování statistických údajů. Administrativní data jsou popsána a evidována ve statistickém informačním systému. Jsou nastaveny procesy průběžné a následné validace, benchmarkingu a projednávání výstupů. Jsou využívány společné validační nástroje a logické kontroly napříč úlohami. K definici statistické populace je využíván společný systém statistických registrů. Pro zvýšení koherence výstupů v rámci jednotlivých statistických domén jsou vytvářeny expertní skupiny.

Metodické změny jsou dokumentovány v metainformačním systému a jsou komunikovány směrem k uživatelům. Experimentální statistiky jsou náležitým způsobem označovány.

15. Dostupnost a srozumitelnost

V souladu se Strategickým plánem klade ČSÚ v rámci procesů diseminace důraz na standardizaci, elektronizaci a využití moderních a všeobecně přístupných komunikačních kanálů, především webových stránek. Jsou zaváděny nástroje tvorby uživatelsky definovaných tabulkových, grafických a kartografických výstupů. Způsoby prezentace informací včetně metodických vysvětlivek, komentářů a analýz jsou neustále zlepšovány tak, aby byly výstupy srozumitelné co nejširšímu okruhu potencionálních uživatelů dat. ČSÚ splňuje všechny požadované standardy zveřejňování dat, včetně otevřených formátů podporujících další sdílení a strojovou čitelnost.

ČSÚ poskytuje informace o metodice přiměřené potřebám cílových skupin uživatelů. Metadata jsou dokumentována ve standardizovaných metadatových systémech a odpovídají standardům a požadavkům Evropského statistického systému. Jsou nastaveny procesy jejich aktualizace a rovněž jsou zavedeny procesy hodnocení dostupnosti, srozumitelnosti a uživatelské přívětivosti výstupů. Výsledky hodnocení jsou analyzovány, projednávány na různých úrovních vedení a používány pro neustálé zlepšování. Zveřejněné výstupy včetně metadat jsou archivovány. Revize jsou patřičně označovány.

Politika diseminace jednoznačně podporuje šíření statistických výstupů za předem stanovených podmínek. ČSÚ aktivně spolupracuje s médii a pravidelně analyzuje mediální dopad svých komunikačních aktivit. Jsou nastaveny a rozvíjeny inovativní nástroje komunikace včetně sociálních médií. Uživatelům je k dispozici síť pracovišť informačních služeb včetně těch regionálních. Na úrovni vrcholového vedení jsou podporovány projekty zaměřené na popularizaci oficiální statistiky. ČSÚ poskytuje služby tvorby výstupů na míru v souladu se zveřejněnou cenovou politikou a je nastaven proces poskytování údajů pro vědecko-výzkumné účely.